

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Avicenne ou La Route d'Ispahan

Gilbert Sinoué

Editions Denoel, Paris, 1989

Sinoué Gilbert

سینوه، ژیلبر، ۱۹۴۷ -

راه اصفهان: سرگذشت ابن سینا / ژیلبر سینوه، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی. - تهران: نشر قطره، ۱۳۸۲.

۵۸۳ ص. - (سلسله انتشارات نشر قطره، ۳۷۸، هنر و ادبیات جهان، ۴۲)

فهرستویسی بر اساس اطلاعات فیها.

Gilbert Sinoué. *Avicenne ou La Route d'Ispahan*
عنوان به فرانسه: عنوان به فرانسه: *Avicenne ou La Route d'Ispahan*

چاپ قبلی: نشر گفتار، ۱۳۷۰.

۱. ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۲۷۰ - ۴۲۸ ق. - سرگذشت نامه. الف. مهدوی، عبدالرضا هوشنگ، ۱۳۰۹ - م. مترجم. ب. عنوان. ج. عنوان: سرگذشت ابن سینا.

۹۱۰/۹۲

۹ س ۲ الف / ۱۴۴ R

۸۸۲ - ۱۶۶۴۳ م

کتابخانه ملی ایران

شابک: X-۲۲۰-۲۴۱-۹۶۴ ISBN: 964-341-230-X

راه اصفهان

سرگذشت ابن سینا

ژیلبر سینوئه

ترجمه

عبدالرضا هوشنگ مهدوی

نشر قطره

راه اصفهان

ژیلبر سینونه

ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی

چاپ ششم (چاپ اول نشر قطره): ۱۳۸۵

چاپ: سارنگ

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

بها: ۵۵۰۰ تومان

حق چاپ برای نشر قطره محفوظ است.

آدرس: خیابان فاطمی، خیابان ششم، پلاک ۹ - دورنگار: ۸۸۹۶۸۹۹۶

تلفن: ۸۸۹۵۶۵۳۷ و ۸۸۹۵۲۸۳۵ و ۸۸۹۷۳۳۵۱-۳

صندوق پستی ۳۸۳-۱۳۱۴۵

Printed in The Islamic Republic of Iran

سپاسگزاری نویسنده

نویسنده کتاب هایل است مراتب سپاسگزاری خود را به دکتر ژورژ ثوریس^۱ تقدیم نماید. او توانست در طول این راه دراز، که به اصفهان منتهی می‌شد، با مهربانی و بردباری مرا راهنمایی کند و مسائل پزشکی را به زبان ساده برایم تشریح نماید. می‌توانم در سپاسگزاری راه مبالغه بپیمایم، ولی فقط به گفتن این نکته اکتفا می‌کنم که او از جمله مردان نادری است که لیاقت جانشینی بقراط را دارند.

در مدت دو سالی که نوشتن این کتاب به طول انجامید و من مشغول تحقیق و جمع‌آوری آنچه تاریخ و سنت دربارهٔ ابن سینا برایمان باقی گذاشته‌است بودم، او ابن سینا بود و من در نهایت تواضع و فروتنی نقش شاگردش جوزجانی را داشتم.

ژیلبر سینوئه - اوت ۱۹۸۸

پیشگفتار

این کتاب بر اساس یک نسخه خطی اصیل به زبان عربی نوشته شده است، نوعی دفتر خاطرات که به قلم یکی از شاگردان ابن سینا به نام ابو عبید جوزجانی، کسی که مدت بیست و پنج سال در کنار او زندگی می کرده است. کتاب به چندین «مقامه» یا «مجلس» تقسیم شده است. در زبان عربی کهن این واژه معنی اجتماع قبایل را می داد. بعدها در توصیف شبهایی که نخستین خلفای اموی و عباسی صرف گفتگو و شنیدن سخنان آموزنده دانشمندان می کردند به کار رفت. به تدریج که معلومات ادبی و علمی، که در گذشته منحصر به درباریان بود، در میان توده مردم رواج یافت، معنی آن گسترده تر شد و حتی به جایی رسید که به طلب احسان از سوی گدایان نیز اطلاق می شد. پاره ای از پانوشتهای صفحات کتاب اظهار نظرها و توضیحات جوزجانی است که در هر مورد مشخص شده است؛ در غیر این صورت

پانوشتها از مؤلف کتاب است.

به منظور سهولت در درک مطالب کتاب، بی مناسبت نیست به اوضاع سیاسی و مذهبی ایران در دوره ابن سینا نگاهی بیفکنیم. ایران از حدود سه قرن پیش از آن تاریخ در اشغال اعراب بود و تعدادی سلسله های محلی، بقایای آنچه را که روزی امپراتوری بزرگی بشمار می رفت، قطعه قطعه کرده بودند. از میان آنها دو سلسله برتری داشتند و می کوشیدند قدرت فائق را به دست آورند: سامانیان و آل بویه. سلسله سامانیان که در ۲۰۴ هجری (۸۱۹ میلادی) به دست سامان خدای خاکم بلخ تأسیس شد، نخستین سلسله ایرانی بود که توانست پس از فتح اعراب سر بلند کند. سامانیان غرور و احساسات ملی را به ایرانیان باز گرداندند و به تشویق آنان علوم و هنر رونق تازه ای یافت. سمرقند و بخارا (پایتخت سامانیان) به مراکز دانش و فرهنگ مبدل شد. ولی ارکان این سلسله در برابر قدرت ترکان، که از حدود ۳۸۷ هجری سر برافراشته بودند، به لرزه درآمد و پس از سقوط بخارا در ۳۸۹ بکلی منقرض شد.

آل بویه نیز سلسله ای ایرانی و شیعی مذهب بود که در منطقه دیلم در شمال ایران به دست سه فرزند بویه ماهیگیر: علی، حسن و احمد، تأسیس شد و قدرت را در دست گرفت. این سلسله از حدود ۳۲۰ تا ۴۴۸ هجری در غرب ایران فرمانروایی می کرد.

سلاطین آل بویه همگی لقب «دوله» داشتند، ولی پس از آنکه عضدالدوله در جمادی الاول ۴۳۴ (دسامبر ۹۴۵) بغداد را گرفت و خلیفه عباسی را دست نشانده خود کرد، لقب «شاهنشاه» را بر خود نهادند. آخرین پادشاه این سلسله که رحیم نام داشت در ۴۴۸ به دست

طغرل بیگ سلجوقی از سلطنت خلع شد.

در آن ایام سه مذهب بزرگ در ایران وجود داشت که هر سه از دین اسلام نشأت گرفته بودند: تسنن، تشیع، و اسماعیلیه (باطنیه). سنیان که اکثریت داشتند خود را پیرو اسلام راستین می دانستند و پیروان سایر فرقه ها را رافضی و مرتد می شمردند. در این جهان درهم و برهم و آشفته بود که یکی از مغزهای متفکر و نابغه جهان قدم به عرصه هستی نهاد و آثاری از خود به یادگار گذاشت که جاودانی ماند.